

PhDr. Slávka Makovníková
ZŠ Nám. A. H. Škultétyho, Veľký Krtíš
9. júna 2020

Inklúzia v ZŠ Nám. A. H. Škultétyho o základných princípoch a zmysle inkluzívneho vzdelávania

Keď si zadáme do vyhľadávača slovo “inklúzia”, nájdeme množstvo definícií, publikácií, odkazov, usmerňujúcich nás k vládnym alebo mimovládnym inštitúciám, ktoré sa touto problematikou ostatných 10 rokov zaoberajú a prinášajú ju do života škôl i širšieho spoločenského prostredia.

Napriek jasne vymedzenému pojmu predsa však v odbornej i laickej verejnosti neexistuje konsenzus. Často sa stretávame s nesprávnou interpretáciou na jednej strane a na druhej strane s obavami, ktoré práve toto nesprávne pochopenie inklúzie prináša. Dôsledkom môže byť, že nesprávne pochopenie vyústi do negatívnych skúseností, čo v konečnom dôsledku spôsobí odmietnutie pôvodného prospešného zámeru.

Inklúzia, ako pojem, bol prvýkrát spomenutý a definovaný v roku 1994 v Salamanke, v Španielsku na konferencii, ktorá sa konala pod záštitou OSN pre výchovu, vedu a kultúru.

Hovorilo sa tu nielen o začlenení osôb so špeciálnymi vzdelávacími potrebami do bežných škôl ale o tom, že škola má byť otvorená potrebám všetkých detí (nie len pre “bežné” deti alebo pre akokoľvek znevýhodnené...) t. j., že má usilovať o zabezpečenie rovnakých šancí a zodpovedajúcej úrovne a kvality vzdelávania pre všetky deti.

Na Slovensku sa o inkluzívnom školstve začalo hovoriť v roku 2010 a odvtedy sa tejto problematike venuje niekoľko mimovládnych organizácií. Zároveň sa pripojili aj štátne orgány, najmä Štátny pedagogický ústav. Inkluzívne vzdelávanie a výchova sa čoraz častejšie stáva súčasťou školských vzdelávacích programov v materských, základných i stredných školách.

Inklúzia sa stáva aj súčasťou filozofie našej školy - ZŠ, Nám. A. H. Škultétyho. V rámci projektu “**Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov**”, realizovaného prostredníctvom MPC Bratislava a ESF, začal v tomto školskom roku na škole pracovať inkluzívny tím.

Cieľom je zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov.

Aká je, resp. má byť, škola s prívlastkom “inkluzívna”?

Inklúzia je v súčasnosti v školstve veľmi často skloňovaným pojmom, často však vzbudzuje u pedagógov aj rodičov obavy a prináša mnoho nezodpovedaných otázok. Inklúzia je často zamieňaná s integráciou v zmysle, že ide o začlenenie “znevýhodnených” detí medzi tie “bežné”. Inklúzia sa však týka všetkých detí. Ide tu o uznanie jedinečnosti a rôznorodosti detí, o rozpoznanie a naplnenie tejto jedinečnosti. Každé dieťa by malo mať možnosť byť vzdelávané v takom prostredí a takým spôsobom, ktorý bude túto jedinečnosť podporovať. V tomto zmysle je každé dieťa, dieťaťom so špecifickými potrebami, je jedinečné a osobité, a škola i komunita má usilovať o naplnenie tejto osobitosti či potenciálu. Inkluzívna komunita, je komunitou, ktorá poskytuje rovnosť príležitostí pre všetkých a každý v nej dokáže nachádzať uplatnenie.

V inkluzívnej škole nie sú deti, kvôli svojej “inosti” vylučované. “Inosť” je to čo sa považuje za prirodzené, bežné a žiaduce. Súčasťou inklúzie školy sú teda rovnako deti zdravé, “bežné” ako aj deti “iné”, nejakým spôsobom znevýhodnené.

Skúsenosti a výskumy ukazujú, že obavy zo začlenenia detí zdravotne znevýhodnených medzi tie “bežné” sú neopodstatnené. Postihnuté deti dosahujú častokrát porovnateľné vzdelávacie výsledky, a zároveň začleňovanie do prirodzenej skupiny rovesníkov má pozitívne dôsledky na rozvoj sociálnych kompetencií i komunikačných zručností u všetkých detí.

Na druhej strane sú tu deti, ktoré síce nemajú diagnostikované zdravotné znevýhodnenie ale môžu niekedy potrebovať nejakú formu špeciálnej starostlivosti. Jedná sa napr. o deti, ktoré aktuálne prechádzajú nejakou náročnou životnou situáciou a pod. Nemusí ísť o niečo výnimočné a dramatické. Problém môže vzniknúť, keď je napr. dieťa dlhšiu dobu choré a nestíha tempo so svojimi rovesníkmi. V prípade, že takúto situáciu včas nezachytíme a nepomôžeme ju dieťaťu i rodine efektívne zvládať, môže sa problém nabaľovať a niešť sa dieťaťom počas celého obdobia vzdelávania.

V inkluzívnej škole sa vytráca uniformita, pokúšame sa opustiť predstavy o “bežných” žiakoch, ktorí majú spoločné požiadavky a potreby. Svoju pozornosť presúvame k rôznorodosti detí tak, aby každé z nich mohlo dosiahnuť svoje osobné maximum. Na to je však nevyhnutné vytvárať podmienky pre učiteľov i školy. Inklúzia bude efektívna iba vtedy, keď sa zmenia ciele, obsah, metodika a prostredie vzdelávania, upustí sa od frontálneho vyučovania a prejde sa k vzdelávaniu takým spôsobom, kde v každom predmete môže dieťa dosahovať úspech v

rámci vlastných hraníc a vlastného potenciálu. V inkluzívnom vzdelávaní sa zodpovednosť za naučené prenáša z učiteľa na dieťa, ktoré aktívne participuje na obsahu i rozsahu naučeného.

Úlohou inkluzívneho tímu je prinášať a podporovať filozofiu inklúzie, ktorá bezpochyby musí vychádzať z vnútorného nastavenia zúčastnených. Učiteľov, rodičov, detí i členov širšej komunity. Aby inklúzia bolo realizovateľná a efektívna potrebuje otvorenú školu smerom ku všetkým zúčastneným navzájom. Vyžaduje a víta participáciu a podporuje otvorenú komunikáciu všetkých zamestnancov, vedenia školy, žiakov i rodičov.

Informácie týkajúce sa inklúzie všeobecne, ale aj o našom procese transformácie na inkluzívnu školu budú postupne zverejňované na stránkach školy.